

AZIJA (učbenik stran 74-77)

Azija je največja celina na svetu in skupaj z Evropo tvorita Evrazijo. Na jugozahodu se Azija stika z Afriko in prav tu poteka **Sueški prekop** ki z **Rdečim morjem** tvori mejo med Azijo in Afriko. Na skrajnem **severovzhodu** je od Amerike ločuje **Beringovo morje**. Najpomembnejši dejavnik pri oblikovanju površja so bila gubanja, ki so nastala s premikanjem litosferskih plošč.

Južni del Azije sestavljajo trije polotoki **Arabski, Dekanski (Indijski) in Indokitajski**. Poznamo še **Korejski polotok**. Največja otočja so **Indonezijsko, Filipinsko in Japonsko otočje**. Reliefno je Azija zelo pestra saj imamo velika nižavja, ki so nastala ob velikih rekah (**Mezopotamija**), v Indiji se ob reki Ganges razprostira **Gangeško nižavje** in na Kitajskem najdemo **Veliko kitajsko nižavje**, od **Male Azije (Turčije)** se do vzhodne obale vlečejo visoke gorske verige kot so **Himalaja in Karakorum**. V sredini celine najdemo **Tibetansko, Anatolsko in Iransko višavje**. Na Indijskem polotoku najdemo **Dekansko višavje**. V sredini imamo **puščavo Gobi**. Pomembne reke v Aziji so **Huang He, Jangce, Mekong, Ganges, Ind, Ob, Jenisej in Lena**.

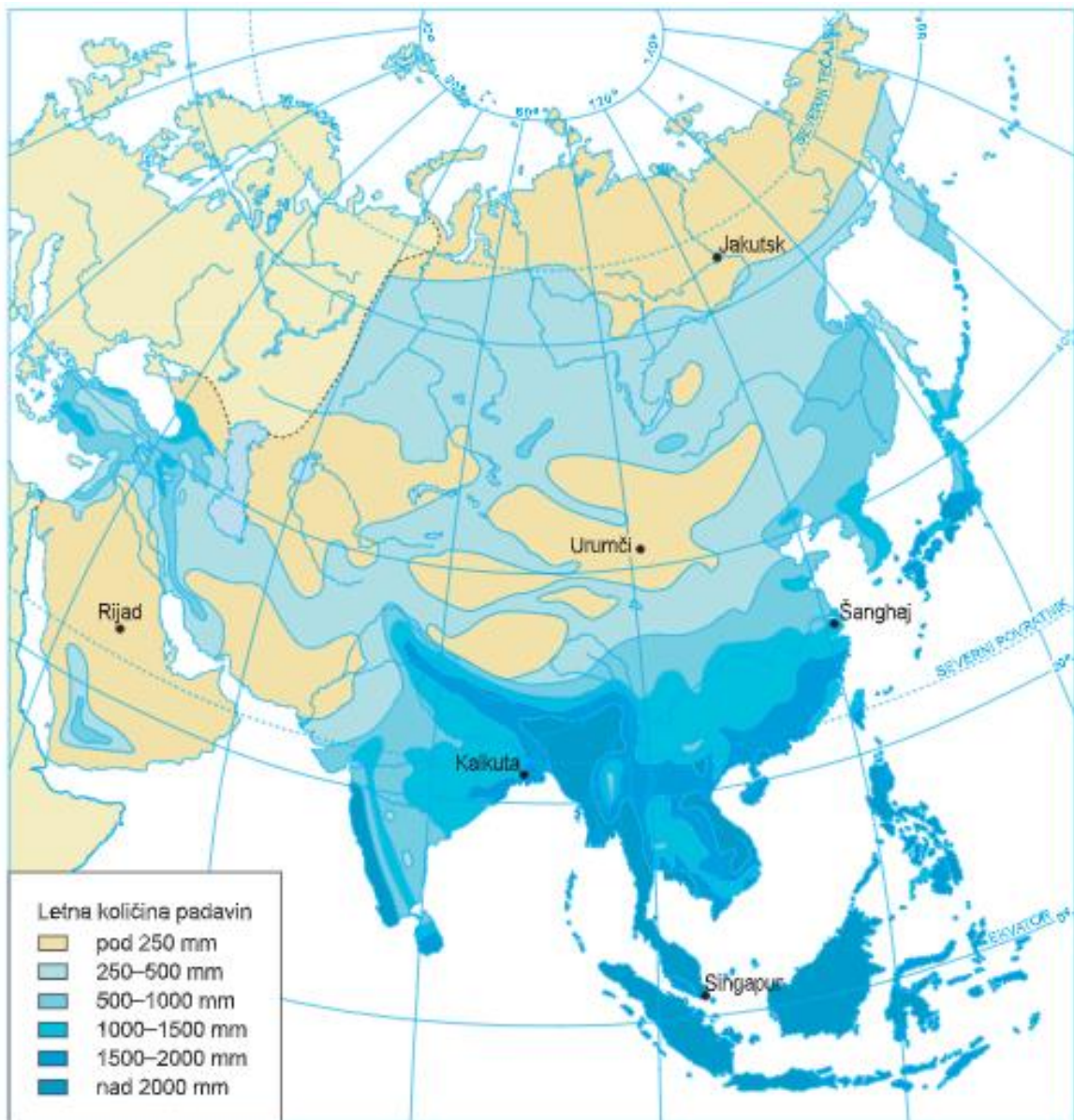
Slika 2: Huang He

Slika 1: Himalaja

Podnebje

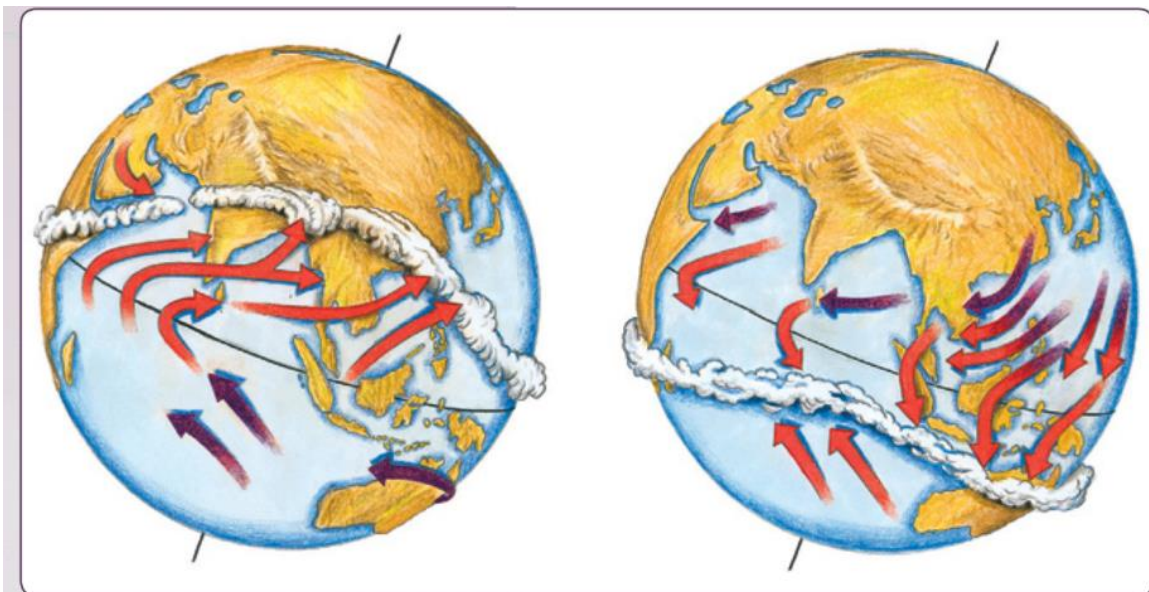
Ker Azija sega od ekvatorja do Severnega ledenega morja, obsega vse **toplotne pasove** in **podnebne tipe**. Na podnebje v Aziji imajo velik vpliv **gorstva** (gorske pregrade), ki zaustavljajo vlažne vetrove in **monsunski vetrovi**. Zaradi gorskih pregrad je notranjost celine zelo sušna.

Slika 3: Zemljevid padavin v Aziji.

Monsunski vetrovi

Izrazita sta dva letna časa. Temperaturne razlike med njima so majhne. Značilna je **menjava sušne** (pozimi) in **deževne** (poleti) **dobe**. Monsunsko podnebje je dobilo svoje ime po stalnih vetrovih monsunih, ki poleti pihajo z morja na kopno in prinašajo padavine, pozimi pa obratno. Vetrovi so posledica segrevanja in ohlajanja kopnega. Poleti se kopno hitreje segreje in topli zrak se dviga, zato imamo nad kopnim območje nizkega zračnega pritiska, nad morjem pa območje visokega zračnega pritiska. Zato pihajo vetrovi z morja proti kopnem. Pozimi je obratno.

Smeri vetrov pri poletnem (slika levo) in zimskem monsunu (slika desno)

Podnebni tipi v Aziji:

1. Ekvatorialno
2. Monsunsko
3. Sredozemsko
4. Puščavsko
5. Celinsko
6. Zmerno hladno
7. Tundrsko
8. Polarno

